

intézkedését, amely abból a végső konzekvenciákat vonja le és a házasság materiális megszüntetése után azt formálisan is meg akarja szüntetni.

Dr. Vági József.

Agyassági viszony — turpis causa. Felperes nő alperes férfivel házasságon kívüli nemi viszonyt folytatott. A viszony megszűnése után alperes ígéretet tett, hogy gondoskodni fog felperesről és gyermekéről úgy, hogy nyugodtan élhessenek, a felperes részére egy összeget fog letenni és egy villát fog venni. Alperes ennek az ígéretének nem tett eleget. Felperes alperest pereli kárpótlásért ígérete és a magánjogi csábításból folyó kártérítési kötelezettsége alapján. A Kuria alperest marasztalja.

„A m. kir. Kuriának ismételten kifejezett gyakorlata szerint, ha a nőt a nemi érintkezésre a férfi csábítással is vette rá, a nőnek ebből eredő kártérítési igénye elenyészik akkor, ha utóbb a nő a csábítójával ágyassági viszonyt folytatott, habár ebből következően annak folytán, hogy a tényállás szerint az alperessel hónapokon keresztül közös háztartásban együtt élt, jóllehet tudta, hogy alperes nős, a felperes elveszítette azt a jogát, hogy keresetének a csábításra fektetett alapját sikerrel érvényesíthesse, mégis az alperesnek a felperes részére való marasztalása az anyagi jognak megfelel. A meg nem támadott tényállás szerint ugyanis az együttélés megszűnése után az alperes ígéretet tett, hogy felperesről gondoskodik. Ez az ígéret nem az ágyassági együttélés folytatását, hanem az együttélés megszüntetéséből a felperesre háruló megélhetési nehézségek megkönnyítését célozza. Az ígéret ennél fogva nem esik a jó erkölcsökbe ütköző ügylet fogalma alá.” (Kuria P. III. 2623/1927.)

Ez az ítélet több szempontból érdekes. Az egyik kérdés, ami felvetődik: mikor válik a csábítás folytán keletkezett viszony ágyassági viszonyná? (V. ö. Dr. Glücksthal, Dr. Huppert, Dr. Varannai: Az 1927. év magánjogi és hiteljogi bírói gyakorlata 18. oldal.) Az első meggondolás az időbeli tartam kérdését helyezi előtérbe. Alaposabb megvizsgálás után oda kell jutnunk, hogy a különbséget nem a tartam maga, hanem csak a körülmények mérlegelése esetenként állapíthatja meg. Például egy cselédleánynak egy munkás házasságot ígér. Mivel állítólagos anyagi nehézségek vannak, esetleg már egy éve együtt élnek, azután a férfi a nőt ok nélkül elhagyja. Nézetem szerint ilyen esetben a csábítás magánjogi következményei még alkalmazhatók. Viszont rövid viszohnál sem forog fenn csábítás, ha a körülményekből kivehetőleg a nő a házassági ígéret nélkül is megkezdte volna a nemi viszonyt. A Kuriának egy ilyen ítéletét ismertettem is. A döntést a csábításnak kialakult jogi fogalmából kell merítenünk. A csábítás következményei addig forognak fenn, míg a nő, értelmiségét, erkölcsiségét, körülményeit figyelembevéve, a megtévesztés, illetve a csábítást megállapító egyéb akaratkorlátozás hatása alatt folytatja a nemi érintkezést.

A másik kérdés: forog-e fenn jelen esetben turpis causa? A Kuria szigorú gyakorlata szerint az ágyassági viszony a jó

erkölcsökbe ütközik, annak létesítésére, fenntartására vonatkozólag a felek valamelyike, sőt harmadik személyek által tett ígéretekéből sem jogot, sem kötelezettséget származtatni nem lehet. (Igy Kuria P. III. 8080/1926.) A Kuria fenti esetben azzal érvel, hogy itt az ágyassági viszony megszüntetéséről van szó. Nézetem szerint ez az érvelés csak formalisztikus. Az eredmény az, hogy felperes az ágyassági viszony folytatása alapján utólagos anyagi előnyökhöz jut, azért van nyugodt megélhetése, mert ágyassági viszonyt folytatott. A döntést anyagilag azonban helyesnek tartom és itt velődik fel a sokkal fontosabb kérdés, nem kellene-e azt az álláspontot, mely minden az ágyassági viszonyval kapcsolatos követelést bíróilag nem érvényesíthetőnek tartatni?

A kétoldalú turpitudo esetén két álláspont küzd egymással. Az egyik szerint ily esetben a bíróság nem avatkozik bele a felek viszonyaiba, mintegy büntetésből megfosztja őket a jogsegélytől; aki kárt szenvedett, vessen magára. A másik enyhébb álláspont szerint ily esetekben a méltányosság szerint kell a jogsegélyt megadni, vagy megtagadni. Az utóbbi álláspont a helyes.*) A kötelmi jogban a véten félnek kárelhárítási kötelezettségét fejlesztette ki a joggyakorlat a szerződésszegő fél érdekében. Az államnak is meg kell, hogy legyen ez a kár csökkentésére irányuló kötelezettsége a jó erkölcsökbe ütköző cselekményeket elkövető polgáraival szemben. Az állam nem mondhatja azt: ti erkölcstelenek vagytok, közöttetek döntsön az ököljog. A törvénynek azt kell mondania: az erkölcstelenség megtörtént, nem hagyom ezt jogtalanságokkal tetézni, hanem igyekezem lehetőleg a jogrendet helyreállítani. Gyengék voltatok, de azért én a törvény, nem hagyok el benneteket, nem is csak a ti érdeketekben, hanem a közösség érdekében.

Elsősorban a restitúciós követelésekre gondolok. A házasságon kívüli együttélés folytán történt ajándékozás, mint jó erkölcsökbe ütköző, hálátlanság okából meg nem támadható. (Igy Kuria P. V. 3911/1926.) Ez azt jelenti, hogyha az egyik fél a másik fél ösztöneit számító módon kihasználva, anyagi előnyöket szerez, azokat nála kell hagyni, De lege ferenda bizonyos esetekben az ilyen juttatásokat hálátlanság nélkül is megtámadhatóvá tenném. Itt sokszor a kizsákmányoló ügylet analógiájára akadunk. A szenvedélytől elvakult ember áll sokszor egy másik számító, e szenvedélyt kihasználó féllal szemben. Ez a kihasznált ember saját maga ellen is megvédendő, éppen az erkölcs nevében, habár maga a cselekmény erkölcsileg elítélendő is.

Ifj. Dr. Szigeti László.

*) V. ö. Dr. Beck Salamonnak több idevágó fejtegetését.